

ANDY
ANDREWS

De
ZONDERLING

*Hoe één man het leven van
een hele gemeenschap veranderde*

DE
BARBAAR ►
UITGEVERIJ

HOOFDSTUK 6

De roze en paars-rode azalea's stonden zo vol met bloesem, dat ze zelfs de kornoelje en de judasboom naar de kroon staken. De groene bladeren die onder de bloemen verscholen zaten, werden volledig aan het oog onttrokken.

Willie Callaway had ze al zesenzeventig lentjes zien bloeien. Langzaam schuifelde ze van de veranda aan de voorkant van haar huis, over het erf naar de weg. Daar wachtte ze tot het verkeer voorbij was. Willie woonde aan de Canal Road, ongeveer anderhalve kilometer ten westen van de grote bocht. De Canal Road heet officieel Highway 180, maar alleen toeristen noemen hem zo.

Terwijl ze stond te wachten, dacht de oude vrouw terug aan de tijd dat de weg nog een simpel karrenspoor was. Nu was ze verplicht om te wachten en het tempo van de voorbijgangers en de stank van de uitlaatgassen te verdragen. Mensen die van haar hier niet hadden hoeven komen wo-

nen. Ze begreep dat soort lieden ook niet; ze hadden totaal geen waardering voor de manier waarop de dingen vroeger gingen. Willie herinnerde zich nog heel goed hoe zij vroeger rond dit uur van de avond met haar kinderen naar buiten ging om te spelen aan de oever van het kanaal. Dan zwaaiden ze naar de mannen op de voorbijvarende aken en raadden ze naar verre plaatsen waarheen die schepen onderweg waren. Tegenwoordig hadden de sloepen en sleepboten airconditioning, en stond er niemand meer op het dek om naar te zwaaien. Toch ging ze erheen, om te zitten en te kijken.

Willie stak zo vlug als ze kon de weg over en liep naar de enige bank die er te zien was. De bank stond niet in een park. Er stond geen lantaarnpaal bij en geen afvalbak naast. Er was geen gelegenheid om vis schoon te maken, geen watertappunt, en geen bordje met aanwijzingen wat wel en wat niet was toegestaan. Het was gewoon een simpele bank, naast precies zo'n tweede exemplaar. Ze stonden naast elkaar op een vlonder van niet meer dan vijf vierkante meter. Tientallen jaren geleden had haar man de vlonder en de banken gemaakt.

Toen het bouwwerkje met trots op de kanaaloever werd geplaatst, waren de kinderen al de deur uit en bleven Willie en Bobby Gray – de man met wie zij op 16-jarige leeftijd was getrouwd – alleen achter in het huis. Talloze avonden hadden zij samen doorgebracht op één van deze twee bankjes, met een groot glas ijsthee tussen hen in, terwijl ze naar het langzaam wisselende getij keken en wat keuvelden over koetjes en kalfjes. Ze zaten gewoon stilletjes te genieten, van Gods liefde en van hun liefde voor elkaar, totdat haar man stierf.

Willies oudste zoon, Tommy, woonde nu in Dallas. Hij had kinderen en zelfs al kleinkinderen. De tweeling, Ray en Martha, woonden met hun gezinnen in Sarasota. Willies jongste, Bradford, was overleden. Ze kon het nog steeds

maar moeilijk geloven dat zij één van haar kinderen had overleefd, maar toch was het zo. Brad was nog maar 47 geweest toen hij stierf, toch zag ze hem in gedachten nog altijd als haar ‘kleine jongen’. Zeker, voor sommigen was hij een volwassen man, maar voor haar was hij altijd het lieve kind gebleven, dat op blote voeten liep te huppelen door de kamperfoelievelden; die lachte om flauwe grappen, maar dat ene jaar met kerst had gehuild, omdat hij het zo erg vond voor het kindje Jezus dat het in een stal geboren moest worden.

Willie was trots op wat ze had bereikt en op het leven dat ze had geleid, maar nu was haar leven voorbij, en het werd tijd om afscheid te nemen. Maanden geleden had ze deze conclusie al getrokken – en ze was er zeker van – maar ondertussen was ze er nog, als een vergeten kerstkrans die in maart nog ergens aan de voordeur hing. Geduldig wachtte ze – absoluut niet van plan om de zaken in eigen hand te nemen.

‘O, neem me niet kwalijk!’ zei ze. Willie had de oude man niet op haar vlonder zien zitten, terwijl ze dichterbij kwam. *Haar vlonder*. De burgemeester van Orange Beach had het zelf een keer in een krantenartikel gezegd. Iedereen in het plaatsje wist dat haar man hem had gebouwd, bovendien stond hij recht tegenover haar huis. Nooit stopte er een auto. Niemand anders gebruikte hem. De plantsoendienst maaide speciaal voor haar het gras. Het was de Willie Callaway Vlonder.

Het was geen moment bij haar opgekomen dat er weleens iemand anders zou kunnen zitten, en ze was zo in de ban geweest van de azalea’s, dat de aanwezigheid van de oude man haar nogal overrompelde.

Hij stond op en glimlachte. ‘Wat een heerlijke avond,’ zei hij. ‘En dit plekje – buitengewoon – wat een schitterend uitzicht!’

Hij maakte een hoffelijke buiging en vervolgde: ‘Alstublieft, mevrouw Callaway – gaat u toch zitten. Als u liever

alleen wilt zijn, ga ik, maar ik zou u graag een poosje gezelschap willen houden als dat mag.'

'Meneer,' zei Willie, 'ik ben in het nadeel... want u weet kennelijk wie ik ben, maar ik geloof niet dat ik ooit het genoeg heb gehad om kennis met u te maken.'

Hij boog opnieuw, deze keer met uitgestoken hand. 'Mijn oprechte excuses, dame. U bent heel bekend in deze omgeving, terwijl ik slechts een gewone verhalenverteller ben, een arme, rondreizende heer, een simpele zwerver. Mijn naam is Jones, mevrouw. Geen *meneer* Jones, als u me een plezier wilt doen. Gewoon Jones.'

Willie glimlachte en stak haar hand uit. Ze liet zich door de zeer beleefde oude heer helpen naar haar plaats op het rechterbankje. 'Mag ik u gezelschap houden?' vroeg hij.

'Ja,' antwoordde Willie vriendelijk. 'Graag.'

Ze installeerden zich op het bankje. Willie kruiste haar benen ter hoogte van haar enkels en vouwde haar handen in haar schoot, terwijl Jones zijn koffer op de planken onder hun voeten zette. 'Ik heb het houtwerk zitten bewonderen,' zei Jones, terwijl hij even tikte op het zitgedeelte tussen hen in. 'Een voortreffelijk staaltje vakmanschap, zoals je tegenwoordig zelden meer ziet. Ik heb me laten vertellen dat dit mooie bankje is gemaakt door uw overleden echtgenoot.'

Willie glom van trots. 'Ja,' zei ze. 'Mijn Bobby Gray heeft hem in 1969 in elkaar gezet. Met alleen maar deuvels en gaten. Er zit niet één spijker in, zoals u ziet.'

'Ja, dat heb ik gezien,' antwoordde Jones, terwijl hij zijn vingers langs de verbindingstukken liet gaan. 'Schitterend. Gewoonweg schitterend.'

'Ik neem aan dat u niet van hier bent?' vroeg Willie.

'Dat hebt u goed,' antwoordde Jones. 'Ik kom niet uit deze streek, maar ik ben hier in de loop der jaren vaak genoeg geweest om de omgeving goed te kennen, van de mensen te houden, en deze bank te kunnen waarderen.'

Willie schonk hem een warme glimlach. ‘Wel, u bent hier van harte welkom... Jones, zei u toch?’

‘Ja, mevrouw. En dank u.’

Willie leunde naar voren en wees naar rechts, voorbij Jones, naar een punt in het water. ‘Ziet u die grote rots?’ vroeg ze.

‘Jazeker.’

‘Het is nu eb. Dat kun je zien. Meestal staat hij onder water. Ongeveer anderhalve meter van die rots is een soort kom. Het water is daar niet zo diep, maar als er een sterke stroming staat, schoolt de zalm daarin samen. Mijn jongens hebben er menig maaltje uit opgevist. Er is nu niemand meer die dat weet, en het wemelt hier nu van de boten, maar nog steeds zie ik de staartvinnen van die grote, oude vissen, die op zoek naar krabben en garnalen over de bodem kronkelen. Maar die boten stoppen nooit...’

‘U had het over kinderen,’ zei Jones. ‘Ik neem aan dat ze volwassen zijn en op zichzelf wonen. Komen ze vaak op bezoek?’

‘Zo vaak ze kunnen. Ik verwacht het niet echt van hen.’ Ze draaide zich om alsof ze verbaasd was. ‘Wist u dat al mijn kinderen al kleinkinderen hebben? Ik had nooit verwacht dat ik zo oud zou worden,’ zei Willie. ‘Ik weet niet wanneer het is begonnen. Waarschijnlijk toen Brad stierf. Brad was mijn kleine jongen,’ legde ze uit. ‘Nu ja, niet echt een kleine jongen... hij was bijna 50... maar toch...’

Ze zwegen allebei even, voordat Willie opnieuw het woord nam. ‘De dood van Bobby Gray kwam minder hard aan. Een moeder hoort haar kinderen niet te overleven... dat is vreselijk.’

Willies lip begon te trillen en haar stem sloeg over. ‘Ik heb mijzelf overleefd. Hoe is het mogelijk dat ik zo oud ben geworden?’ Ze snoot haar neus. Toen stak ze haar kin in de lucht. ‘Hoor mij nou,’ zei ze. ‘Ik zeur alsof ik niet goed bij

mijn hoofd ben. Het spijt me. U moet mij wel erg onbeleefd vinden.’

‘Nee, nee,’ zei Jones vriendelijk. ‘Helemaal niet. Ik vind u absoluut niet onbeleefd. *Onjuist* misschien, maar beslist niet onbeleefd.’

Willie draaide zich met een ruk om, niet zeker wetend of ze het goed had gehoord. ‘Wat zei u?’

Jones glimlachte en koos zijn woorden met zorg. ‘Lieve mevrouw, ik houd het voor absoluut onmogelijk dat u ooit onbeleefd zou zijn; maar’ – Jones stak een vinger in de lucht – ‘als u een zo overduidelijk onzinnige opmerking maakt als “Ik heb mijzelf overleefd” – hij schudde even zijn hoofd – ‘dan moet ik het openlijk met u oneens zijn, vrees ik.’

Willie draaide zich om en keek weer naar het water. ‘Wat aardig van u om dat te zeggen,’ zei ze.

‘Maar u gelooft me niet?’ vroeg Jones. Hij wist het antwoord.

Willie was te beschaafd om op te staan en weg te lopen, of zelfs maar te suggereren dat hij zich in vredesnaam met zijn eigen zaken moest bemoeien! Ze was verbluft over het feit dat een man die zij niet eens kende, het lef had om haar conclusies over haar eigen leven te betwisten. En er ook nog zo op door te gaan! ‘Meneer,’ zei ze, een beetje van de wijs, ‘ik ben een oude vrouw, en mijn enige wens is dat ik de dagen die mij resten zal kunnen doorbrengen zonder een sta-inde-weg te zijn voor mensen die het toch al zo druk hebben.’

Jones hief zijn armen op en keek omhoog. ‘O, Heer,’ zei hij, ‘laat deze oude vrouw alstublieft niet doodgaan naast mij op de bank!’ Hij bleef even in die houding zitten en gluurde vanuit zijn ooghoeken naar Willie.

‘Plaag me niet,’ zei ze. Hij grinnikte zachtjes.

‘Nou,’ zei Jones, ‘wees dan zelf serieus. Zo oud bent u niet. Hoe oud denkt u dat *ik* ben?’ Jones zweeg, terwijl ze hem aankeek. ‘Toe dan. . . zeg het maar. Bekijk me maar eens goed.

Hoe oud denkt u dat ik ben?’

‘Ik heb geen idee,’ zei Willie.

‘Nou,’ zei Jones opgewekt, ‘u valt sowieso in de prijzen, want ik heb zelf ook geen idee!’ Ze lachten allebei, toen voegde Jones eraan toe: ‘Op de vijftwintigste verjaardag van mijn negenendertigste geboortedag ben ik gestopt met tellen!’

Willie schudde haar hoofd. ‘Weet u het echt niet?’

‘O, ik weet zeker dat ik het op enkele tientallen jaren nauwkeurig kan zeggen,’ zei Jones. ‘Maar wat heeft dat voor zin? Moeten we ons door een getal laten voorschrijven hoe we ons moeten voelen? Bovendien, jongedame – en ik zie u écht als een jongedame – wie heeft u toestemming gegeven om te besluiten dat u niets meer te doen hebt, en niets meer te bieden hebt?’

‘Nou,’ zei Willie, ‘zo is het toch gewoon. Bobby is overleden, en de kinderen hebben allemaal hun eigen leven. . .’ Wil-
lies stem stierf weg. Maar toen, alsof ze probeerde zichzelf te overtuigen, zei ze op een manier die geen tegenspraak duldde: ‘Ik kan toch niet eeuwig blijven bridgen, en de oudere generatie hoort per slot van rekening toch plaats te maken voor de jongere? Ik heb gewoon het gevoel dat mijn tijd erop zit.’

‘Alle mensen!’ zei Jones met een hoge stem, terwijl hij zich met beide handen op de knieën sloeg. ‘Wat een geluk dat niet iedereen er zo over dacht! Dan zou de wereld een paar geweldige prestaties zijn misgelopen.’

‘Meneer Jones,’ zei Willie, terwijl ze probeerde niet te glimlachen, ‘nu plaagt u me alweer.’

‘Ja en nee,’ pareerde hij, ‘en het is Jones. Maar laat mij u een ander perspectief geven op het idee dat uw tijd erop zit. Het is toch een goede zaak dat Benjamin Franklin niet met pensioen is gegaan toen hij 65 was? Toen hij de bifocale glazen uitvond, was hij al 78. Winston Churchill was ook 78 jaar en had al diverse baantjes achter de rug, toen hij een

boek schreef waarmee hij de Nobelprijs voor de literatuur won. Zal ik nog even doorgaan?’ Toen, na een korte adem-pauze, zei hij: ‘De eerste keer dat Nelson Mandela werd ingehuldigd als president van Zuid-Afrika – nadat hij jarenlang had gevangengezeten – was hij 75. Igor Stravinsky gaf op 87-jarige leeftijd nog concerten. En Michelangelo is pas in zijn 72e levensjaar begonnen aan zijn kunstwerk in de Sint-Pietersbasiliek – één van de grootste schatten ter wereld.’

‘Stop!’ beval Willie, die één hand in de lucht stak en haar best deed een glimlach te onderdrukken. ‘Hoelang kunt u nog doorgaan met uw lijst?’

‘Hoeveel tijd hebt u?’

‘Daar hebben we het juist over, toch?’ antwoordde Willie. ‘Hoeveel tijd ik nog heb.’ Plotseling fronsend zei ze: ‘Alleen...’

‘Alleen wat?’ drong Jones aan.

‘Alleen... ik ben nu in een akelig eenzame fase terechtgekomen. Ik loop zelf ook een paar jaartjes mee, ziet u. En... ik probeer het echt niet erger te maken dan het is... maar dit is de beroerdste tijd van mijn leven.’

‘Zal ik u een logisch bewijs geven dat het beter gaat worden?’ vroeg Jones.

‘Kom nou,’ schamperde Willie. ‘Dat valt toch niet te bewijzen?’

‘Natuurlijk wel,’ antwoordde Jones ernstig. ‘Veel levensschatten blijven voor ons verborgen, simpelweg omdat we er nooit naar zoeken. Heel vaak stellen we, op zoek naar de antwoorden op onze problemen, niet de juiste vragen. En we zitten zo vast in angst en spijt, dat we nauwelijks nog durven hopen. Maar hoop kan bewezen worden; het is een universele wetmatigheid die door velen over het hoofd wordt gezien.’

‘Goed,’ bond Willie in. ‘Ik ben één en al oor.’

‘In de eerste plaats,’ begon Jones, terwijl hij neerkeek op

zijn door weer en wind getekende handen, 'is het, ook tijdens perioden van beproeving, belangrijk om te begrijpen dat perioden van eb en vloed heel normaal zijn in ons levensritme. Niets om verontrust over te zijn. Tenslotte geldt voor ons allemaal dat wij óf in een crisis *zitten*, ofwel er net *uitkomen*, ofwel erop *afstevenen*. Een crisis is een heel normaal onderdeel van ons bestaan op deze planeet.' Plotseling keerde Jones zijn gezicht naar Willie en zei: 'Haalt u eens diep adem.'

'Pardon?' zei ze.

'Eén keer... een grote mond vol. *Diep* ademhalen.'

Terwijl Willies schouders omhoog en omlaag gingen, keek ze Jones vragend aan. 'Wat merkt u?' vroeg hij, toen ze had uitgeademd.

'Nou... eh... dat de lucht schoon is.'

'Nee, nee,' zei Jones enthousiast. 'Simpeler. Letterlijk. Welk fundamenteel beginsel weten wij over mensen die kunnen ademen?'

'Dat ze leven?'

'Correct!' juichte Jones. 'Dat ze leven! Wat kunnen we dus met zekerheid vaststellen uit het feit dat *u* ademt?'

'Dat ik leef?' zei Willie, deze keer wat zekerder van haar antwoord.

'Dat is juist,' zei Jones. 'En met dat besef staan we aan het begin van een reeks simpele, onloochenbare waarheden over uw bestaan op deze aarde. Het feit dat u kunt ademhalen alleen al, bevestigt een aantal authentieke en onfeilbare waarheden die niet te ontkennen zijn. Lieve vriendin, zelfs tijdens de periode die u als de beroerdste van uw leven beschouwt, is er bewijs van hoop. Dit bewijs heeft overigens helemaal niets te maken met uw leeftijd, lichamelijke gesteldheid, financiële positie, huidskleur, emotionele toestand, of geloofsovertuiging. Luister nu goed...'

Zolang u ademt, bent u nog in leven. En zolang u leeft, bent u nog fysiek aanwezig op deze planeet. En zolang u hier

bent, bent u nog niet klaar met datgene waarvoor u op deze aarde bent geplaatst. U hebt nog niet afgemaakt wat u hier op aarde te doen hebt. . . en dat betekent dat u uw *doel* nog niet hebt bereikt. En als u uw doel nog niet hebt bereikt, dan moet *het belangrijkste stukje van uw leven* nog komen. En als het belangrijkste stukje van uw leven nog moet aanbrenken. . .’ Jones pauzeerde. Hij wachtte tot Willie zijn gedachtesgang zou afronden met een conclusie.

‘Is dat het bewijs dat er nog hoop voor mij is,’ zei Willie zacht.

‘Zo is het,’ beaamde Jones. ‘Als u het belangrijkste deel van uw leven nog vóór u hebt, kunt u er zelfs tijdens de moeilijkste perioden zeker van zijn dat er nog meer goede tijden in het verschiet liggen, en dat er nog meer succes op u ligt te wachten, dat er meer kinderen zullen komen om te helpen en dingen te leren, meer vrienden om iets voor te betekenen. Er is bewijs van hoop. . . op zoveel meer.’

Ze zwegen een poosje, tot Willie opnieuw het woord nam. ‘Waar begin ik? Hoe begin ik?’ vroeg ze rustig. ‘Begrijp me niet verkeerd, Jones. Ik ben oud, maar niet eigenwijs. U hebt me overtuigd.’ Ze glimlachte bedeesd. ‘Ik zou graag nog iets willen betekenen, hoewel het misschien niet veel meer zal zijn. Maar het zou fijn zijn om te weten dat ik op zijn minst nog voor iemand enige betekenis heb.’

Jones tuitte zijn lippen en keek Willie onderzoekend aan. ‘Wat zou u zeggen als ik het op één dag twee keer met u oneens was?’ vroeg hij.

Verrast sperde de oude vrouw haar ogen wijd open. ‘Wat heb ik nu weer gezegd?’ vroeg ze ongelovig.

Jones haalde diep adem en liet de lucht luidruchtig ontsnappen. Hij schudde zijn hoofd en zei: ‘Dat stukje over “op zijn minst nog iets betekenen”?’

‘Wat was daar mis mee? Ik kan toch nog iets betekenen?!’

‘Het spijt me,’ zei Jones hoofdschuddend, ‘maar ik ken

niemand die maar *iets* heeft betekend. Ik ben er niet van overtuigd dat dat mogelijk is. U moet ervan uitgaan dat u nog heel veel zult betekenen.’

Geïntrigeerd schudde Willie haar hoofd. ‘Gaat u verder...’

‘Het is waar dat de meeste mensen nooit echt zien of begrijpen wat hun invloed is, en zich nauwelijks kunnen voorstellen dat hun daden enig effect hebben. Maar elke handeling van ieder mens heeft stuk voor stuk verstrekkende gevolgen.

Zojuist hadden we het over bepaalde mensen die in hun latere levensjaren grote dingen hebben bereikt. Zegt de naam Norman Borlaug u iets?’

Willie schudde ontkennend haar hoofd. ‘Norman Borlaug was 91 toen hij te horen kreeg dat hij persoonlijk verantwoordelijk was voor het redden van twee miljard mensenlevens.’

‘Twee miljard mensenlevens?’ riep Willie uit. ‘Hoe is dat mogelijk?’

‘Norman Borlaug ontwikkelde sterkere tarwerassen die beter bestand waren tegen de hitte in droge klimaten,’ antwoordde Jones. ‘Het Nobelcomité voor de Nobelprijs voor de Vrede, en vele andere experts, hebben berekend dat door het werk van Borlaug meer dan twee miljard mensen zijn gered van de hongerdood – in Midden- en Zuid-Amerika, West-Afrika, in Europa en Azië, op de vlakten van Siberië, en zelfs in de woestijn in het zuidwesten van de Verenigde Staten – en dat aantal groeit nog dagelijks.’

‘Ongelooflijk,’ zei Willie.

‘Ja,’ stemde Jones met haar in, ‘absoluut. Maar het ongelooflijkste van het verhaal is dat Borlaug, hoewel hij de eer heeft gekregen...’ Jones keek om zich heen, alsof hij wilde voorkomen dat iemand zou horen wat hij ging zeggen. ‘Hoewel hij de eer heeft gekregen, was Borlaug niet de man die de twee miljard mensen heeft gered.’

‘Wat?’

‘Echt waar,’ bevestigde Jones. ‘Ik geloof dat de echte held een man was die Henry Wallace heette. Hij was vicepresident van de Verenigde Staten tijdens de regering van Roosevelt.’

‘Ik dacht dat Truman vicepresident was onder Roosevelt,’ zei Willie argwanend.

‘Dat is ook zo,’ knikte Jones, ‘maar Roosevelt heeft vier ambtstermijnen geregeerd. Tijdens zijn eerste twee termijnen was John Nance vicepresident, en Truman tijdens zijn vierde. Maar tijdens zijn derde ambtstermijn was een voormalig staatssecretaris van Landbouw, Henry Wallace, vicepresident. En terwijl Wallace vicepresident van de Verenigde Staten was, wendde hij de invloed van zijn departement aan om in Mexico een onderzoeksstation op te zetten, dat als enig doel had sterkere tarwerassen te ontwikkelen voor droge klimaten. Hij nam een jonge man in dienst, Norman Borlaug, om dit station te runnen. Hoewel Norman Borlaug de Nobelprijs won, was het dus in werkelijkheid te danken aan het initiatief van Henry Wallace dat de twee miljard mensenlevens werden gered.’

‘Nooit geweten,’ zei Willie. ‘Gunst, ik kan me de man niet eens herinneren.’

‘Dat geeft niet,’ antwoordde Jones. ‘Maar nu ik erover nadenk, was het misschien toch ook niet Henry Wallace die de eer toekwam...’

Willie keek onthutst. ‘Waarom zegt u dat?’ vroeg ze.

Jones sloeg zijn ogen neer en wreef over zijn kin, alsof hij diep in gedachten verzonken was. ‘Misschien was het George Washington Carver wel die deze twee miljard levens heeft gered.’ Toen hief hij zijn hoofd weer op en zei: ‘U weet toch wie dat is?’

‘Ja,’ antwoordde Willie snel. ‘De man van de pinda’s. Maar wat heeft hij...’

‘Toen hij als 19-jarige studeerde aan de universiteit van Iowa, had hij een professor landbouwkunde die zijn zesja-

rige zoontje elk weekend botanische excursies liet maken met deze briljante student. De meeste mensen weten dat niet. George Washington Carver trok met de kleuter op, en zo werd het leven van dat ventje in een bepaalde richting geleid. Het was Carver die de 6-jarige Henry Wallace zijn visie gaf op de toekomst, en hem leerde wat hij met planten allemaal kon doen om de mensheid te helpen.’

Jones schudde verwonderd zijn hoofd. ‘Wonderlijk, hè?’ zei hij, ‘dat Carver zoveel tijd in de pindaplant kon steken? Uren, maanden, jarenlang. Uit de pindaplant ontwikkelde hij welgeteld 266 producten, die wij vandaag de dag nog steeds gebruiken. En uit de zoete aardappel ook nog eens 88.’ Jones leunde naar voren, met zijn handen op zijn knieën. ‘Hij schreef ook een soort agrarisch manifest, waarin hij het idee van de “volkstuinten” stimuleerde.’

Willie glimlachte. ‘Wij hadden er vroeger ook één.’

‘Ja, de meeste mensen,’ zei Jones. ‘In de Tweede Wereldoorlog werd een belangrijk deel van de bevolking gevoed vanuit de volkstuinten – zelfs in de grote steden.’

Maar als je bedenkt hoeveel tijd en energie, en hoeveel jaren Carver heeft geïnvesteerd in zaken als pindaplanten, zoete aardappels en volkstuinten – is het dan niet verbazingwekkend dat een paar middagen met een 6-jarige jongen, zoveel impact bleken te hebben?’

‘Nou en of,’ zei Willie. Er klonk bewondering door in haar stem. ‘Dus het was George Washington Carver die door zijn daad al die mensenlevens heeft gered.’

‘Tja...’ schudde Jones zijn hoofd. ‘Eigenlijk toch ook weer niet.’

‘Wat?’

‘Het moet die boer uit Diamond, Missouri, zijn geweest.’ Jones grinnikte toen hij zag hoe Willie vragend haar handen in de lucht stak.

‘Er was een boer in Diamond, die Moses heette,’ vervolg-

de Jones, ‘en die getrouwd was met Susan. Zij woonden in een staat waar slaven werden gehouden, maar zij geloofden niet in slavernij. Dat was een doorn in het oog van die dwaaze mensen die ‘s nachts langs de boerderijen reden en zulke “sympathisanten”, zoals zij het noemden, terroriseerden. Op een koude winternacht viel zo’n bende de boerderij van Moses en Susan aan. Ze staken de schuur in brand, schoten verscheidene mensen neer en sleepten Mary Washington mee. Mary weigerde haar baby, George, los te laten.

Mary Washington was Susans beste vriendin, en dus liet Moses onmiddellijk het bericht verspreiden dat hij een ontmoeting wilde met deze kelensnijders, om Mary en haar baby terug te krijgen. Een paar dagen later was deze ontmoeting geregeld. Op een dag in januari zadelde Moses een zwart paard en reisde hij verscheidene uren in noordelijke richting, naar een kruispunt in Kansas. Daar trof hij vier mannen van de bende. Ook zij kwamen te paard. Ze hadden brandende toortsen in hun hand en meelzakken met oog-gaten over hun hoofd. Moses ruilde zijn paard voor iets wat hij in een jutezak kreeg toegeworpen.

Toen ze wegstoven, viel Moses op zijn knieën. En daar, in de donkere nacht, terwijl zijn adem door de kou witte dampen uitstootte, haalde Moses een koud, bloot, halfdood jongetje uit de jutezak. Hij deed zijn jas open, knoopte zijn hemd los en hield de baby tegen zijn warme lijf. Daarna maakte Moses het kind vast onder zijn kleren en ging snel op pad. Bij iedere stap praatte hij tegen het kind. Hij vertelde de baby dat hij voor hem zou zorgen en hem zou grootbrengen als één van zijn eigen kinderen, en hij beloofde het kind dat hij hem zou opvoeden om de nagedachtenis te eren van zijn moeder, Mary, van wie hij nu wist dat ze dood was.’

Jones keek Willie doordringend aan, die sprakeloos terugstaarde. ‘Dat was de nacht,’ zei hij zachtjes, ‘dat de boer tegen die baby zei dat hij hem zijn naam zou geven. En zo

hebben Moses en Susan Carver besloten dat kleine jongetje – George Washington Carver – op te voeden. Dus eigenlijk was het die boer uit Diamond, Missouri, die de twee miljard mensen heeft gered.’

Ze zwegen allebei, totdat Jones zijn vinger ophief, alsof hij zojuist een inval had gekregen. Op plagerige toon zei hij: ‘Of het moet toch...’ Toen zag hij de tranen in Willies ogen, en hij zei: ‘Zo ziet u, mevrouw, we kunnen nog een hele avond doorgaan. Want eigenlijk is het nooit precies te achterhalen door wiens actie deze twee miljard mensen werkelijk zijn gered. Hoever moeten we dan teruggaan?’ Jones boog naar haar toe en pakte Willies hand. ‘En, mevrouw, kunnen wij ooit ver genoeg in de toekomst kijken om te zien hoeveel levens u nog zult beïnvloeden? Er zijn hele generaties ongeboren mensen die nog zullen worden gekneed en gevormd door de stappen die u zet en de dingen die u doet... vanavond. En morgen. En morgenavond. En de dag daarop.

Ongeacht leeftijd, lichamelijke gesteldheid, financiële positie, huidskleur, emotionele toestand, of geloofsovertuiging... alles wat u doet, elke stap die u zet, is altijd van belang, voor ons allemaal – en voor altijd.’

‘Dank u,’ zei Willie zwakjes. ‘Dank u.’

‘Dank u, jongedame,’ zei Jones, terwijl hij opstond. ‘Bedankt dat ik hier even mocht uitrusten en u gezelschap mocht houden op zo’n prachtige plek.’ Toen liep hij langzaam in westelijke richting, naar het kanaal. ‘Maar laten we niet te lang rusten,’ hoorde Willie hem zeggen, terwijl de donkerte van de avond hem aan haar oog onttrok. ‘Tijd is kostbaar, en er is nog veel te doen.’